

1985, 6. března – Sdělení VONS č. 426 „D. Kuch a J. Vanda pravomocně odsouzení“ o soudním jednání u Krajského soudu v Českých Budějovicích s Daliborem Kuchem a Jiřím Vandou odsouzenými Okresním soudem v Českých Budějovicích pro trestný čin hanobení národa, rasy a přesvědčení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a o usnesení druhoinstančního soudu potvrzujícím tento rozsudek.¹

Senát Krajského soudu v Českých Budějovicích za předsednictví JUDr. Jaroslavy Krybusové zamítl dne 27. února 1982 ve veřejném zasedání odvolání ve věci Dalibora Kucha a Jiřího Vandy,² kteří byli 14. ledna 1985 okresním soudem v Českých Budějovicích uznáni vinnými hanobením rasy, národa a přesvědčení podle § 198 b trestního zákona a odsouzeni každý k pětiměsíčnímu nepodmíněnému trestu odnětí svobody (viz naše sdělení č. 419).³ Z rozsudku okresního soudu vyplývá, že oba odsouzení zpívali hanlivou píseň o likvidaci komunistů a při různých příležitostech vedli politické řeči zaměřené proti členům KSČ a kritizovali společenské zřízení v Československu. Rozhodnutím krajského soudu se stal tento rozsudek pravomocným.

Zastáváme názor, že trestní stíhání a věznění mladých lidí za tzv. protistátní písničku nebo za výrok proti KSČ, jimiž často projevuji svou nespokojenost s veřejnými záležitostmi v zemi, je represí namířenou proti jakékoliv kritice společenských a politických poměrů. Proto je takový soudní postih nutno odmítnout s poukazem na svobodu slova, a to i tehdy, jde-li o projev primitivní či vulgární.

Informace o Chartě 77, r. 8, 1985, č. 4, s. 18–19.

POZNÁMKY

¹ Dokument č. 422.

² Dalibor Kuch zastupovaný advokátem JUDr. Josefem Krupauerem v odvolání proti rozsudku žádal úplné zproštění viny. Poukázal na malou četnost

návštěv v Týně nad Vltavou, na ovlivnění přítomných alkoholem a především na rozpory ve výpovědích svědků. Jiří Vanda v odvolání vyjádřil lítost nad svým jednáním a upozorňoval, že svědci tohoto jednání se jej také dopouštěli. Odmítl, že by „zpíval nějakou písničku, kde se mluví o věšení“, ovšem přiznal, že některými svými výroky mohl urážet členy KSČ. Žádal o přezkoumání trestu a změnu jeho výkonu na podmíněný. OS v Českých Budějovicích, soudní spis k případu Dalibora Kucha a Jiřího Vandy (spis. zn. 1 T 462/84) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. 1 Rt 1027/90.

- ³ Senát Krajského soudu v Českých Budějovicích složený z předsedkyně JUDr. Jaroslavy Krybusové a soudců JUDr. Lubora Malíka a JUDr. Romana Bárty nevyhodnotil trest ani jako nezákonný ani jako nepřiměřeně přísný a zcela se ztotožnil s rozhodnutím Okresního soudu v Českých Budějovicích. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 2. 1985 je uloženo in: tamtéž.

Vanda nastoupil 2. 4. 1985 výkon trestu v NVÚ pro mladistvé v Libkovicích. Trest mu měl vypršet 2. 9. 1985. Kuch byl poslán do NVÚ Praha-Pankrác, kde nastoupil výkon trestu 11. 4. 1985. Viz nařízení výkonu trestu odsouzených z těchto nápravně výchovných ústavů. Tamtéž. Oba byli propuštěni na amnestii 10. 5. 1985. Viz sdělení VONS č. 455, dokument č. 458.

1985, 7. března – Sdělení VONS č. 427 „Lenka Marečková znovu před soudem“ o připravovaném soudním jednání s Lenkou Marečkovou u Okresního soudu v Písku po rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR zrušit na základě stížnosti ministra spravedlnosti ČSR pro porušení zákona původní rozsudek tohoto soudu odsuzující Marečkovou pro trestné činy hanobení republiky a jejího představitele a hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele k podmíněnému trestu odnětí svobody a vrátit mu věc k opětovnému projednání.

Předseda senátu Okresního soudu v Písku JUDr. Milan Frišman nařídil na 13. března 1985 na 13. hodinu hlavní líčení v trestní věci proti Lence Marečkové, jednadvacetileté zaměstnankyni dopravního podniku Metro. Jak jsme již oznámili – viz naše sdělení č. 411¹ –, byla Lenka Marečková dne 8. ledna 1984² odsouzena Okresním soudem v Písku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněným odkladem na dva roky pro trestné činy hanobení republiky a jejího představitele a hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele. Takto tehdy posuzoval recitaci pásma jejích vlastních veršů na literárním úterku v Klubu mladých autorů v Písku. Krajský soud v Českých Budějovicích tento rozsudek potvrdil. Ministr spravedlnosti Antonín Kašpar podal však 5. října 1984 stížnost pro porušení zákona, kterou nejvyšší soud ČSR projednával dne 15. 11. 1984. V senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Dojčárové a přísedících JUDr. Pavla Jandy a JUDr. Václava Mrzeny rozhodl, že rozsudkem Okresního soudu v Písku z 8. února 1984 byl porušen zákon ve prospěch obviněné, rozsudek okresního soudu zrušil a okresnímu soudu nařídil, aby ve věci jednal znovu s tím, že obviněná recitací svých básní naplnila skutkovou podstatu trestného činu pobuřování.³ Tento právní názor nejvyššího soudu je pro okresní soud závazný a Lence Marečkové nyní hrozí trest odnětí svobody od šesti měsíců do tří let.

Dlouhodobé pronásledování Lenky Marečkové považujeme za flagrantní porušení práva na svobodu slova a za útok proti svobodné umělecké tvorbě.⁴

Informace o Chartě 77, r. 8, 1985, č. 4, s. 19.

POZNÁMKY

- ¹ Viz dokument č. 414. Dále viz sdělení VONS č. 428 a 464, dokumenty č. 431 a 467.
- ² Lenka Marečková byla odsouzena 8. 2. 1984.
- ³ Nejvyšší soud ČSR pouze neuznal oprávněnost požadavku, aby bylo jednání L. Marečkové posouzeno tak, že trestný čin pobuřování spáchala „jiným podobně účinným způsobem, jako je tisk, film, rozhlas nebo televize“, tedy podle § 100 odst. 3 písm. a) tr. zák. Podle Nejvyššího soudu ČSR by muselo dojít k přednesení pobuřujícího projevu před širokým fórem nebo prostřednictvím transparentů, hesel, zvukových páسů nebo gramofonových desek. Jiný obdobný způsob je třeba co do intenzity srovnávat s médii hromadných sdělovacích prostředků, tyto podmínky však v daném případě nebyly splněny. V rozsudku byla též odmítnuta ta část stížnosti, která se týkala stížnosti ministra spravedlnosti ve prospěch obviněné na propadnutí věcí nesouvisejících s její trestnou činností. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR je uložen in: OS v Písku, soudní spis k případu Lenky Marečkové, spis. zn. 1 T 1/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 208, sign. I/4d, kart. 34.
- ⁴ Před novým soudním jednáním u Okresního soudu v Písku se 2. 3. 1985 Marečková obrátila na ideologické oddělení ústředního výboru KSČ dopisem obsahujícím zprávu o jejím případě a žádost o zásah v její prospěch. V dopise uvedla: „Neskrývám, že bych se výkonu trestu odnětí svobody ráda vyhnula. Současně však v mém dopise neschází starost o věci obecné. Má-li být mladý člověk odsouzen k dlouhodobému věznění proto, že jeho básně byly zhodnoceny jako vysoce společensky nebezpečné, jeho pohled (a samozřejmě i pohled jeho přátel a širšího okolí) na společnost, její stabilitu, sebejistotu a celkový charakter nabývá negativního zabarvení. Stále ještě nechci věřit tomu, že společnost musí na to, jak mladý člověk vyjádří své pocity, nálady, tápání a omyly, reagovat výsledky, soudy, vězením.“ LP, Sb. VONS, inv. č. 208, sign. II/1, kart. 35.

Případu Lenky Marečkové se věnoval signatář Charty 77 a bývalý vězeň svědomí Jaromír Šavrdra. Ve svém textu datovaném 15. 3. 1985 uvedl: „Nechce se mi věřit, že by československý státní režim byl tak slabý, aby se musel bát básnického slova, které potěšuje srdce, dává zapomenout na bolest a rozněcuje v lidech to, co je v nich nejcennějšího, nejlidštějšího, co do nich vdechl sám náš

Stvořitel. *Nechce se mi věřit, že by hory tanků, pušek, samopalů a pendreků (nejen tuzemských) nebyly s to mocensky obstát vůči veršům mladé, nadané dívky. Nechce se mi věřit, že by neustálý proud produkce moderních tiskáren, dobře hlídaný armádou cenzorů, nepřehlušil (aspoň co do hmotnosti) účín veršů přednesených před čtyřiceti mladými lidmi. Nechápu proto, že za ně jejich autorka musí být souzena a odsouzena: teror je vždycky symptomem strachu. A mimo to nechápu, že si tolik lidí u nás není s to uvědomit starou, tolikrát už vyslovenou i napsanou či vytištěnou zásadu: Člověka lze zavřít do vězení, ale pravdu, myšlenku nikdy. Z vlastní zkušenosti nadto vím, že právě osobním postižením člověka ta jeho pravda, jeho myšlenky a chcete-li jeho poezie zazní tím plněji a výrazněji.* Šavrda na závěr vyzýval k tomu, aby „Československá socialistická republika neprodleně zrušila trest vynesený nad Lenkou Marečkovou“ a „státní policie, prokuratury a soudy v ČSSR už nikdy nestíhaly poezii nejen proto, že je to počínání marné a hloupé, nýbrž i proto, že tím před očima světa zesměšňují jak sebe, tak i národ, jemuž vládnou“. ŠAVRDA, Jaromír: Trestný čin: poezie, *Listy* 15, 1985, č. 4 (červenec), s. 39. Text byl publikován ve zkrácené verzi též pod názvem „Ve věci poezie“ v časopisu *Svědectví* 19, 1985, č. 75, s. 550.